

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr. — de două ori 12 cr. — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fiecare publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe trimestrul Iulie-Septembrie al anului 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pelângă asignatiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Iunie 1884, a și înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie expeditura silită a sista, sau a întârzia cu expedirea foiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

* O înlesnire foarte mare în expedițiune se face prin lipirea unei fișii de adresă dela abonamentul ultim.

Revista politică.

Conferența europeană din Londra, conchemată de ministru Gladstone pentru rezolvirea cestiunii Egiptului, se află într-o poziție neplăcută. Deși desbaterile se fac în secret, totuși o mulțime de conjecturi se răspândesc prin jurnalistică europeană asupra pedecelor preste cari are să treacă și asupra rezultatului ce-l va avea. Toate acestea se fac pe baza pretensiunilor făcute din partea Franței, Rusiei și Turciei.

La prezentarea proiectului de arangiere a cestiunii Egiptului făcut de Anglia și Franța, toate puterile interesate au devenit mai serioase și mai puțin curtisane față de Gladstone. Insuși Franța, care făcuse proiectul împreună cu Anglia, s'a făcut criticul și atacătorul proiectului. Waddington îndată după deschiderea conferenței alergă la Paris, pentru a cere informațiunile și instrucțiunile de lipsă dela președintele republicei. Blignieres documentează, ca datele din proiect referitoare la datoriile Egiptului nu sînt esacte, că venitele sînt mai mari, că roul imprumut de atâtea și atâtea milioane nu e de lipsă, că bugetul Egiptului se poate aduce în ordine prin o administrare dreaptă a venitelor și prin o economie în spese cumpătată, că starea cea deplorabilă financiară e cauzată de Anglia prin in-

curcările ce le-a făcut în Egipt. Nu înțelegem pentru ce astfel de atitudine chiar față de lucrurile mânilor sale! Poate după observarea poziției ce au luat-o celelalte puteri față de arangiamental englezo francez, sau poate dorința de a mai ocupa în Egipt poziția ce o are înainte de a începe Anglia expedițiunile sale pe valea Nilului. Mai mult pune pe gânduri conferența observările Rusiei și a Turciei, cari, ca și când ar fi înțelese pe sub mână, urmează aceiași procedură și propun acele condițiuni și modificări în proiectul ce li s'a pus dinainte pentru deliberarea și arangierea cestiunii țerei Faracnilor.

Turcia voiesce ca Anglia să părăsească odată Egiptul și aceasta vrea să o facă prin aceea că cestiunea să fie de caracter european după cum aceasta o pretinde și Rusia, pusă poate la cale de Bismarck.

Prin aceasta procedură cugetă că și va ajunge scopul, căci devenind Egiptul sub tutelă europeană, atunci ea ca cea mai de aproape va reprezenta și executa drepturile acelei tutele. Pe lângă aceste mai îngrijește conferența și aceea împregiurare, că revoluțiunea musulmanilor nu e sugrumată. Muhamet Ahmet cu tovarășii sei continuă manevrele sale în contra ori cărei domnie streină asupra Egiptului. El declară, că nu voiesce să scie nimic, nici de chediv, nici de sultan, dacă vor face cauză comună cu creștinii, inimicii semilunei.

Cu alte cuvinte înțelegerea și invoirea conferinței pentru a rezolva cestiunea ce li s'a pus înainte va merge cu greu, pentru că obiectul ei e foarte însemnat și de mult interes pentru fiecare putere. Fiecare dorește ca rezultatul să fie cu folosul seu; dar ceilalți nu se învoiesc ca să se bucure numai unul. De altcun însuși guvernul Angliei a prevădit complicațiunile și greutățile rezolvirii cestiunii care îl interesează atât de mult și poate și neisburtrea cu politica purtată în Egipt.

Pentru aceea s'a îngrijit de timpuriu în contra ori căru vot de blam din partea reprezentății țerei pentru fiascul ce-l va avea cu Egiptul, compunând și prezentând proiectul pentru reforma legii electorale în Anglia prin ceea ce a câștigat simpatia și încrederea tuturor afară de a lordilor.

Franța pe lângă necazul cu conferința mai are și alt necaz. Tratatul încheat cu China mai cu de primăvară la Tien-Tsin s'a violat ear din partea Chinezilor.

Prin încheierea aceluși tractat Franța dobîndise mult, căci pe lângă încetarea războiului împreună cu atâtea sacrificii și a fricei de vre un fiasco, i se deschisese un teren pacinic de exploatare cu mulțime

de isvoare comerciale foarte bogate. Dar bucuria n'a ținut mult, căci mai în zilele trecute trupele franceze în mersul spre Lang-ton a fost atacate de trupe chineze.

Perderile Francezilor au fost mărișoare, avînd 22 morți și 35 răniți. După acest incident Franța numai decât a cerut satisfacțiune, amenințînd cu pretensiunea a 500 milioane de franci ca despăgubire. — China prin trimisul ei din Berlin Li-Fong-Pao, a căutat a se justifica republicei prin aceea, că acel atac s'a întimplat fără scirea ei.

Vom vedea cum se va termina.

Alegerile de deputați dietali în Boemia, Moravia și Austria de jos s'au terminat, învingînd partida liberală.

Crisa ministerială din România s'a terminat cu foarte puține schimbări și anume: Brătianul rămîne tot ca președinte, Aurelian a demisionat dela culte, înlocuindu-l Chițu, Brătianu a dat ministerul de război generalului Fălcoian și a luat cele interne dela Chițu.

Atât deocamdată și mai mult de altădată.

La situațiune.

Am ajuns departe cu înțelepciunea politică a românilor pasivisti. Avem date din mai multe cercuri electorale despre înțelegeri între corteși de ai partidelor dietale streine și ai pasivistilor nostri, cum acestia să influențeze asupra sîrmanilor alegători români — lăsați de capul lor, — ca sau să fie passivi, sau să dea voturile cutărui candidat, după cum adecă era să se ajungă scopul înțelegerilor.

Ca un specimen de felul acesta înregistrăm de ocamdată un cas dela Brașov.

Conducătorii partidei săsesci din Brașov temîndu-se, că nu vor putea scoate pre candidatul lor față de al regimului, s'au pus în conțelegere cu unii dintre corifeii pasivistilor români de acolo, ca acestia să țină pre alegătorii români în pasivitate, ear ca *premiu* pentru această conduită de tot „politică“ a pasivistilor, sasii au promis „înțelepților“ români, că la restaurarea magistratului din Brașov pre unul dintre pasivisti îl vor alege de fiscal, ear pe altul de senator.

Vine vremea alegerii de deputat în comuna Herman. „Consciențioșii“ pasivisti români se țin strîns de înțelesul avut cu „neînțelepții“ sasi, umblă în raptul capului după bieții alegători români, ca să nu meargă la urnă, se înțelege pentru salvarea principiului „solidarității.“ Alegătorii români — în cea mai mare parte — ascultă de „bunii“ lor con-

FOIȚA.

„SATUL CU COMORILE.“

(Novelă localizată de Petra-Petrescu.)

10. Alecsandru capetă nume rău.

(3 Urmare.)

Vorbă să fie, cărciumăreasa nici n'a spus decât bărbatului ei și la soru-sa, și și acestora numai după ce jurară, că tot lucru îl vor ține ascuns. Acestia vorbele morăresei le tălcuiră așa, că ea a vîdut cu ochii ei la Alecsandru grămădi de aur și argint și ca Alecsandru când ar vre, ar pute cumpăra întreg satul, că în casa lui Alecsandru se întimplă câte odată lucruri de cari, când ar fi ertat să se vorbească, și s'ar face pîrul măcincă. Lui Creangă și cumnatei lui li se și ridică pîrul în cap de groază! nici nu se putu altcum. Ei descoperiră secretul numai la câțiva oameni foarte de aproape.

După câteva zile Bogățeni sciau mult mai multe decât spusese morăreasa. Se vorbea, că Sandu stă în legătura cu Lucifer (dracu), căruia i s'ar fi închinat cu suflet cu tot. Ca răsplătă diavolul este dator în timp de treizeci de ani să împlinască toate dorințele învîțătorului. La sfîrșitul anului din urmă în noap-

tea Crăciunului, între oarele 11 și 12, după ce i va întoarce falca în ceafă, li va lua sufletul să-l ducă ca gîndul în imperăția lui cea de foc. Se vorbea mai departe, că Irinei i ar fi dat o bîtură termecătoare, de care sau ar fi trebuit să nebunească, sau să moară sau să-l ia de bărbat. . . că Alecsandru poate alunga duhurile, poate desgroa comori, poate face ca vacile să dea lapte vînat sau chiar sânge în loc de lapte, că se unge cu ceva, de nu-l prinde nici focul, nici glonțul, că sboară prin aer călare pe o mătură și alte nesdrăvăni multe, cari le-a învățat din cărți primeșdioase.

Din clipa asta Bogățeni se temeau înfricoșat de Alecsandru. O vorbă legănată nu i ar fi mai disniminea temîndu-se de o parte de răsbunarea lui, de alta de tovarășul lui din iad. Nici chiar Buturugă nu mai cuteza să facă ceva în contra morariului sau în contra învîțătorului. În secret mulți își făceau Cruce când se întelneau diu întemplantare cu Alecsandru.

19. Norocul adesea te duce în peire. Ear nenorocirea chiar la fericire.

În timpul acesta se întimplă mare nenorocire într-o comună vecină, Purcărenii. Un foc mare izbucni, tocmai pe când oamenii erau la lucrul câmpului. Ce e drept, din Bogata și alte sate vecine numai de cât alergară oamenii într'ajutor, cu toate acestea însă, în câteva ceasuri șase case se

prefăcuse în cenușe și câteva capete arseră în grajduri. Nefericirea se trăgea din nebăgerea de seamă a unor copii, lăsați într-o casă de nesce părinți, cari se duseră la lucru. Băieții se jucară în tindă cu nesce aprindătoare (chibrituri) uitate de părinți din întemplantare pe masă.

Se dice că o nenorocire nici odată nu vine singură. Asta se împlini și de astădată.

Seara, când se întorceau Bogățeni dela stîns a casa, vîd de o dată înaintea porții lui Creangă o mulțime de femei, de slugi și de slujnice. Unele își stergeau lacrimile din ochi, altele suspinau cu milă, toate și toți erau cuprinși de o jale adîncă. Din casa lui Creangă rîsunau tînguri și plîsete. Pricina era că fetița cea mai tineră, numai de patru ani, murise într'un chip înfiorătoriu. Sărmana căduse în groapa de gunoii și se încesă în balta adunată acolo. Tot satul o avea dragă pe biata copilă, pentru că era blîndă și frumusecă ca un îngerăș.

Două zile mai târziu copila se înmormîntă cu mare ceremonie. Preotul ținu o cuvîntare pătrunzătoare. După înmormîntare se duse la prietenul său Alecsandru și îi dise.

„Scumpe amice! vorbele bune, fără îndoială sînt de laudat, dar faptele sînt și mai de laudă. Este mai bine să încungiuri nenorocirea, de cât să aibi prilegiu a mîngăia pe cei nenorociți. E un păcat de moarte, că părinții, ducîndu-se la lucrul

ducători, se abțin dela alegere; — și rezultatul: învingerea partidei naționale săsesce, și prin urmare, salvarea principiului „solidarității.”

Acum e rândul la sasi ca să se țină și ei de pactul făcut cu unii „passiviști.”

Sosesce vremea alegerei ampoliaților în magistratul din Brașov. Românii cei cu pactul, linisciți în cunoștința lor, că și-au împlinit misiunea și ca români „buni” și ca oameni de „cuvânt”, așteaptă cu încredere respalata. Resultatul alegerei la magistrat: învingerea partidei naționale săsesce, fiscal și senatorii toți sasi.

(A se vedea corespondența noastră dto Brașov 12/24 Iunie a. c. publicată în Nr. 70. și „Gazeta Transilvaniei” articolul prim Nr. 95.)

Întrebăm acum pre frații Brașoveni: Cine sunt „die betrogenen Betrüger”?

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Roman”.

Deva, în 6 Iuliu 1884. Am ajuns departe! Un om e dus la judecătorie între gendarmi. El a omorât un om — grozavă crimă —! Esci maghiar? întrebă în ungurește judele. Da! Maghiar — răspunde omicidul! Trebuie eliberat cu ori ce preț și ție judele în sine. În interesul maghiarismului trebuie puși în libertate toți criminalii, căci almintrea elementul maghiar e în scădere cu unul. Așa a resonat un maghiar — idol astăzi al națiunii maghiare.

Este trist însă că resonul acesta câte odată îl vedem în parte constatat. Eată un cas!

În comuna Zdrapți — pretura Bradului pre la finea anului 1883 feciorul notariului din Crisciior, anume Baternay Imre, merge în comuna, unde și până aci bătuse pre mai mulți oameni, și unde era cunoscut ca om furios gata a te toca în cap din bun senin. După ce acest individ a slobozit vre-o două împușcături din casa preotului gr. or. de acolo, amers în cărcimă fiind provădit de un cuțit mare de vânat.

Bine să însemnăm că acest monstru totdeauna a purtat la sine revolver, cuțit sau pușcă. Întrând în cărcimă, oamenii fug, care în cătrău, vre-o doi au fost pleșuriți de cavalerul maghiar: Imre, eară un serman țigan, om foarte robust, voind să iasă afară, i-a infipt nobilul Imre cuțitul de vânat în spate, încât la moment a rămas mort, și mort e țiganul până astăzi.

Abia a doua zi omicidul fu dus la Baia de Criș, după ce tatăl seu umblase să tocmească trebile în ziua precedentă.

Întracea veniră prin 27 Decemvre 1883 alege-rile municipale. Președintele dela tribunal din Deva Solyom Fekete umblă pre la Baia de Criș adese, unde convine cu notariul Baternay de repețite ori și să înțeleg, ca notariul să lucre pentru reușita lui Barcsay de vicecomite. Și ce să vădi!

Feciorul notariului Baternay Imre, a fost pus în libertate. Ba ce e mai mult oficiul silvanal la denumit astăzi gornic de pădure al fiscului la pădurile din ținutului Rovinei, Șesurilor și a Curechiului. Astăzi neconturbat Imre umblă prin ținutul numitelor comune, pușcă la câni, bate la oameni după plac, și respândesce teroare în pacinicul popor românesc.

Atragem atențiunea judecătoriei, și a procurorului de stat asupra acestui individ, și întrebăm pe

ce basă s'a eliberat un om atât de periculos, carele provoacă în mod demonstrativ pre ori cine i vine înainte?

S'a doară acest individ este pus anume să sbiciuească pre locuitorii din notariatul tatălui seu, fiindcă ei sunt Români?

Tocmai acum capăt informațiuni autentice dela un călătoriu din Zarand. Aici s'au început earăși denunțările marșave, asupra sërmanilor locuitori din cauza alegerei de deputat dietal. În comuna Zdrapți, doi oameni și parochul Comșa au fost escortați prin gendarmi în prinsoare la Baia de Criș.

Din comuna Curechiiu e arestat parochul gr. or. Tovie Todoran și patru oameni. Numiții preoți cu poporenii lor sunt în carcer din 1 Iuliu st. n.

Ca și cetitoriu lumea se întreabă prin Zarand pentru ce sunt închiși numiții oameni? Eată ce am putut afla:

În Zdrapți parochul Comșa și consoții ar fi înfruntat pe un om că: „pentru ce și-a vândut sufletul pe bani și a votat pentru Chorin?” În Curechiiu parochul fiind întrebat de unii oameni să spună cine au votat cu Chorin? a spus numele celor rătăciți. Atâta se scie până acum despre cauza deținerii. Cei din apropierea judecătoriei spun că: judele investigatoriu Eder ar deținea pe numiții oameni, ca pe nisce agitatori antisemiți, dar vorbă să fie! În Zdrapți și Curechiiu nu este nici urmă de jidov, contra cui să agiteze dar? Și apoi sunt numiții parochi agitatori, ori conducători politici ai Românilor din Zarand și de aceea e spaima așa mare? Nu. Parochul Comșa a fost Beniaminul maghiarilor la alegerea de deputat dietal în 1881. Ba ce e mai mult notariul din Crisciiori în înțelegere cu densusul dela 1881 până în 1883 au denunțat pe mai mulți oameni din Zdrapți ca agitatori; ear asupra unui corespondent al dvoastre din Brad, după ce l'au denunțat în modul cel mai mârșav de 2 ori, și după ce s'au făcut două investigațiuni aspre asupra densusului — fără nici un rezultat — l'au acusat și la Ven. Consistoriu ca agitator, spre ai strica viitoriu. La toate aceste numitul paroch recunoașce astăzi a fi servit numai de unealtă. Și astăzi! Acel notariu a scris — precum se spune — denunțare asupra parochului Comșa, cât și asupra celui-lalt preot și consoții. Aceasta e respalată! Lucrul s'a întors acum! Parochul Comșa în urma atacurilor din diare, și fiind capacitat și-a recunescut greșelile comise, a intrat earăși în sinul partidei române naționale — el a fost primit — și astfel la alegerea de deputat în 1884 cu alegătorii sei din comună, au votat pentru deputatul național. Ce e mai mult alegătorii sei primiră și bani dela Chorin, recte dela încreșutul notariului din Crisciior.

Banii au fost ceruți înapoi, dar nici parochul nici oamenii nu au avut să dea. De aci provine închiderea parochului și a consoților. Agitațiunea contra jidovilor e numai pretecest.

Parochul din Curechiiu este om foarte pacinic precum și poporenii sei. A avut păcatul însă că densusul nu s'a rupt nici când de corpul națiunii, ceea ce e crimă în ziua de astăzi.

Mercuri în 2 Iulie advocații din Baia de Criș Truția și P. Teodor, administratorul ppece din Brad și vre-o câți-va parochi și oameni din respectivele comune, au cerut prin o rugare eliberarea sub garanția a deținuților; dar până aji sunt tot în carcer.

În fie-care zi merg oameni din numitele comune, cerând să se elibereze deținuții.

câmpului, și lasă copilașii acasă, fără nici o grijă. E păcat pentru că se calcă datoriile de părinte și e primeșdios atât pentru ei cât și pentru alții. De ce nu se înfințează și la noi o casă de îngrijire pentru băeți mai mici, o așa numită grădină pentru copii, după cum se află în multe orașe și sate. Asta se poate înfința cu bani puțini și părinții se scutesc de spaimă și grijă, ba și de nenorociri, când sunt nevoiți a se depărta de acasă ca să lucre și să câștige ceva.

Alecsandru clatină din cap și mărturisi curat că densusul nici n'a vădit nici n'a auzit vre odată de asemenea grădină.

Preotul uimit de asta îi dete deslușire, dicând: „Copilașii, cari nu sunt încă de scoală se dau în grija unei femei înțelepte. Astă femeia păzesce toată ziua, se joacă cu ei prin odaia sau pe timp frumos afară, îi deprinde la curățenia, și jucându-se cu ei îi învață tot odată și câte ceva folositoriu. De mâncare le dă, ceea ce li se trimite dimineața.

Alecsandru ascultă cu mare luare aminte la vorbele preotului. După aceea clatinând din cap, dise cu față gânditoare: Țeraniile nostrii sunt încă partea cea mai mare neînvețată. Mulți părinți sunt oameni fără conștiință, cari se îngrijesc cu mult mai bine de porcii, de caprele și de vacile lor, de cât de copii lor. Mi-e teamă că dacă vor scii că copii lor se află la loc sigur, vor uita și mai tare

de datorițele lor de părinți. De altă parte nu cred să fie potrivit, ca pe bieții copilași să-i chinuesci cu învățatura, înainte de a împlini anul al șeselea. E prea de vreme. Într'o vârstă așa de crudă, înainte de toate trebuie să grijească omul de sănătate, de întărirea puterilor, cari sunt atât de slăbuțe.”

Preotul nu putu dice că observările învățătoriuului prevădătoriu ar fi cu totul fără temeiu, totuși puse următoarea întrebare: „Oare este drept că părinții ar perde mai tare simțul de datoriță părintească și alipirea cătră copii atuncia când ar scii că copii se află ziua întreagă sub pază bună, decât atunci când sciu că se află fără nici o grije? Altcum, adause mai departe, nu e vorbă ca micii copilași să învețe în grădina despre care e vorbă, a cetii, a serie și a face cine scii ce socoteli, ci ca jucându-se, să vadă deosebite lucruri, să le învețe mai mult numele.”

„Lucrul acesta le folosese foarte mult, pentru că jucându-se nu numai că-și deprind și întăresc slăbuțele puteri trupesci, dar își deprind totodată și puterile sufletesci.” Atară de aceasta preotul aduse și exemple din grădini, pe cari le văduse cu ochii, și binefacerile acestor așdēminte le dovedi atât de limpede, încât Alecsandru luminat pe deplin, îi întinse mâna dicându-i, că planul acesta trebuie să se ducă în îndeplinire.

Apoi nu e lumea întoarsă? Pe unul ce omoară oameni, îl eliberează, ear pe oameni cinstiți — fiind că sunt români — i țin prinși fără nici o vină, încât se scie până acum. Și apoi nici nu e mirare!

Judele investigatoriu Eder, președintele dela tribunal Fekete, au fost cei mari corteși pentru Chorin la alegeri; și apoi e datoria lor ca picând cu candidatul să-și răfuească socotelele cu cerbicosii de „Oláh”.

Față de persecuțiunile sistematice începute dela 1881 în Zarand se vorbește a se forma o societate română pentru apărarea celor persecutați pe nedreptul.

La tot casul ar fi bine ca Zarandenii să nu lase lucrul mort, până nu vor umplea temnițele cu ei.

Catone.

Făgăraș 22 Iunie 1884 v.

Țara Oltului
Para Focului
Țară de ocară

.....

(vorbă din popor)

Onorate Domnule Redactor! Acestea sunt cuvintele cu cari uaul dintre corespondenții DVoastre de aici în Nr. 57 al Țiarului „Telegraful Roman” entusiasm de convingerea, că în această țeară — numită de densusul „paradis întunecat de puncte negre” — affi prea puțin bun, pre lângă alte atinge și starea învățătorilor nostri de aici, dicând, că afară de câțiva; demni de toată considerarea, ceialalți și cunosc prea puțin înalta și greaua lor chiemare. Nu vreau să contrație cele-ce afirmează d-nul corespondent, ei din contra le aprob și eu și me bucur că dă pe față păcatele acelor, cari fac „țeara de ocară”; însă deoarece d-sa dice, că conferințele învățătoresci de aici pot servi ca barometru în privința stărei învățătorilor nostri, ca acel barometru să fie vădit și de publicul cetitoriu, las să urmeze un mic raport despre decurgerea unei asemenea conferințe ținute acum de curând în opidul Făgăraș.

Duminecă în 17 Iunie a. c. stil. v. „subreuniunea învățătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Făgărașului” s'a ținut în sala de învățământ a scoalei ortodoxe din Făgăraș a II-a adunare generală din anul acesta. Ziua destinată pentru adunare a fost bine aleasă, căci nu s'a pus prea târziu, când învățătorii poate se imprășiau apucând drumul Cristurului sau în vre-o parte, nici în di de lucru ca să fie strămtorați cu de-ale economiei, de unde a urmat, că numărul celor prezenți de astă dată a fost mai mare ca mai înainte, deși la aceasta nu ne așteptam din cauza ploaiei cu vânt din aceia zi.

Merserăm mai întâi la biserică, de unde, după sevârșirea s. liturgii și invocarea duchului sfânt, în frunte cu Prea Onor. Domn protopresbiter Petru Popescu și cu președintele reuniunii Dl Vicențiu Grama neam întors în sala de învățământ a scoalei. Aci președintele printr'un cuvânt acomodat își exprimă bucuria că membrii prezenți de astă dată sunt în număr mai mare, ceia ce ar fi de dorit totdeauna și această cu atât mai mult, căci noi cei de aici avem să premergem cu exemplu bun învățătorilor din celelalte subreuniuni anesate; după ce roagă apoi pre membri a fi cu atențiune și zel la desvoltarea obiectelor din program, dechiară adunarea de deschisă.

Din acest minut Alecsandru se cugeta mereu cum să înceapă lucrul. Mai întâiu se înțelese cu bravul învățătoriu Bucur, care se căsătorise de curând. Soția acestuia, ajutată de bărbatul ei și de Irina, se învoi să și ia asupra-și îngrijirea copilașilor. Alecsandru vorbi cu Ciupercă, care avea o odaie mare. De altă dată aceasta în toate Duminecile era îndesuită cu beutori și jucători de cărți, — acum stetea părăsită și goală. În dosul casei, ca și căutată anume, să afla o grădină largă, care putea slugi cum trebuie pentru jucăriile băieților. Mai vorbi Alecsandru cu deregătorii satului, cu cei trei-deci și doi din societatea secretă și cu alții mai mulți din comună. Preotul îi sta pretutindenea în ajutoriu cu sfatul și cu fapta.

După ce se pregătiră toate bine, într'o Duminecă după ameași, fiind adunat eară satul întreg, Alecsandru păsesce înainte și începe astfel:

„Oameni buni! Norii de fum și sulurile de flacări cari le-ați vădit deunădile în Purcăreni, ne-au dovedit în mod înspământătoriu, cât este de primeșdios a lasa băeții singuri, cât e diulica de mare, fără nici o supraveghere. Aduceți-ve aminte de înficioșata moarte, care a răpit fetița unui sătean, când biata copila s'a înecat în baltoaca de gunoiu neacoperită. Vi s'ar putea spune încă multe nenorociri de acestea și multe altele se pot încă întâmpla. Am cetit unde-va următoarea întâmplare: O

Ordinea Țilei.

Raportul, despre starea averii subreuniunii, fiind mânci se înapoează domnului cassariu Lazar Comșa cu adausul, ca să-l pregătească după toate formele și să-l aștearnă încă la timp comitetului central, pentru-ca acesta să-și poată face raportul seu general pentru adunarea generală districtuală.

Asemeneaz se întemplă și cu raportul bibliotecarului Petru Marhao.

Preste critica membrului George Modorcea asupra disertațiunii „tractarea sciințelor naturali în scoalele elementari” de Nicolau Aron, din cauză că dl criticante nici de astă dată n'a venit pregătit, — se trece la ordinea Țilei, îndrumându-se domnul George Modorcea pentru a treia oară acum, a se prezenta cu aceea în viitoarea adunare generală tractuală.

Critica membrului Ioan Hasiu asupra disertațiunii „insemnetatea, desvolterea și tractarea Fisice în scoalele elementari” de Nicolau Aron, desvoltată destul de precis de criticante, se ascultă cu plăcere și după reflecșiunile disertantului, ambilor li se aduce mulțămintă pentru zelul arătat, eară elaboratele se dau spre păstrare între actele reuniunii.

Prelegerea practică din Religie: tractarea metodică a rugăciunilor la elevii anului I. de scoală, o desvoltă învățatoriul din Făgăraș Nicolau Aron. Acesta privind pre ceilalți învățatori întocmai ca pre elevii sei își urmează propunerea producând următorul rezultat: mai întâi are să se facă micuților nou veniți o idee despre existența lui Dumnezeu, carele este bun iubitor etc. Aceasta se face cu succes purcedând dela viața socială a elevilor cu părinții lor, cari fiind că le dau toate cele de lipsă sunt buni, iubitori etc. Părinții copiilor încă au un părinte prea bun, prea iubitoriu, carele poartă grige de toți și carele este Dzeu. De aici se trece la înșai rugăciunea, aducând aminte copiilor, că ei când au lipsă de ceva, cer dela părinții lor, se roagă. Părinții lor încă se roagă Părintelui de sus, lui Dumnezeu, ca să le dea cele de lipsă. Acestui părinte să se roage dar și ei. Începutul se face cu rugăciunile cele mai ușoare ca „ingerul” și altele.

La finea prelegerei urmă reflecșiuni și din partea celorlalți membri, arătându-se în chipul acesta destul de chiar modul cum au a se propune rugăciunile la elevii începători.

Prelegerea practică din socoteală: desvoltarea metodică a numărului 11 la elevii anului II-lea de scoală o desfașură învățatoriul diriginte din Copăcel George Dobrin. Acesta asemenea luând pre învățatori drept elevi își urmează propunerea arătând următorul rezultat: se creează numărul în mod intuitiv la mașina de comput, se discompune în numerii din cari s'a creat și anume: în doi și mai mulți adenți întreginduse eară în părți întregi, numărul se aseamănă cu numerii mai mici, se discompune în factori și se tractează din toate punctele de vedere, se arată semnul (cifra) numărului, se dă teme în scris, și în fine temele se aplică la viața practică. — Urmează reflecșiuni din partea membrilor.

Prelegerea practică: introducerea elevului în elementele limbei maghiare o desvoaltă învățatoriul din Beclean Nicolau Ludu; rezultatul: elemente din limba maghiară se se predea elevilor numai după ce acestia sunt introduși binișor în cunoascerea limbei materne prin anul II-lea și III-lea de scoală.

Propuneri s'au făcut cu privire la încassarea tacselor dela membrii la mijlocirea însinuării de membri fundatori și ajutători, la înmulțirea bibliotecii

mamă avea de lucru câte-va ceasuri afară din casă. Ce se facă în timpul acesta cu băiețica de doi ani? Nu avea pe cine să lase cu dânsa. Ce se gândesce femeia noastră? O înfașură bine și leagă țepăn în legănuț. Pe urmă se depărtează liniscită. Copila, plânse și se svêrcoli până a adormit. Când se întorse losé muma și voi să între în casă, eată se întelnesce în ușă cu un porc al vecinei plin de sânge... Alergând la legănuț găsi copila stășiată.

„De aceea ca să încungiurăm asemenea nenorociri, aideți să facem cum fac și în alte comune. Acolo oamenii cuprinși cu lucru acasă s'au la câmp și cari prin urmare nu pot îngriji singuri de copii lor, îi trimit în sat la o femeie cu minte. Aceasta îi îngrigesce, le dă mâncarea trimisă de părinți, se joacă cu ei și îi ține în buna rândueală până câtră seară.”

Alecsandru desfașura lucrul din fir în pîr. Propunerea lui le plăcu mai multora, cu deosebire plăcu partea în care se dicea, că asta nu va costa alt-ceva, decât mâncarea copiilor. Ciupercă dete odaia și grădina pe lângă o chiria foarte cumpetată, ear ténăra soție a lui Bucur se făgădui, că pe lângă o simbria amêsurată, ia asuprași sarcina d'a îngriji de copi. Chiria și simbria hotărîră cu toții să se acopere din lada satului și din daniile câtor va oameni mai cu stare. Cel puțin să se facă o încercare.

(Va urma.)

prin cărți donate de membri și alți bărbați binevoitori; apoi cu privire la pedepsirea membrilor cari absentează dela adunări și altele.

Tacse s'au încasat dela următorii membri ordinari! Nicolau Aron, Ioan Hasiu, George Taflan, George Modorcea, George Bărbat, Traian Pop, Petru Marhao, Petru Pop, George Renghia, și Lazar Comșa 1 fl. v. a. suma 10 fl. v. a.; apoi dela membri ajutători: Rev. Domn Petru Popescu, protopresbiter 5 fl. v. a., d-nul Vincentiu Grama, preot și președinte 2 fl. v. a., Augustin Cepeș, comptabil la banca „Furnica” 2 fl. v. a., Iacob Popeniciu, prim vicenotar comitatens 2 fl. v. a., și Iosif Hêrciozea, preot 1 fl. v. a. suma 12 fl. v. a.

Pentru viitoarea adunare generală s'a însinuat membrul Traian Pop cu o disertațiune din învățământul intuitiv, George Taflan cu o disertațiune din limba maghiară, George Dobrin cu o prelegere practică din Istoria patriei și Ioan Hasiu cu o declamațiune.

În fine las să urmeze numele acelor membri, cari fără de nici o cauză au absentat dela adunare și aceasta la decisiul adunării pentru ca pre viitor să se îndrepteze. Nicolau Grama (Dridif), Nistor Purdu (Rucăr), Sevastian Stan (Sâmbăta inf.), Spiridon Mărdan (Sâmbăta ap.), Ioan Stanciu (Sâmbăta res.), Ioan Căbuz (Voivodenii mari), Nicolae Gheța (Luța), George Ramba (Ludișor), Ioan Socol (Berivoiu mari), Ioan Vlad (Berivoii mici), George Cajocariu (Hurezi), Ioan Stoica (Veneția inf.), George Cantor (Cuciulata), George Chița (Lupșa), Alecsandru Frâncu (Comana sup.) și George Comșa (Veneția sup.) la olaltă 16; prezenți au fost 26 membrii.

Ședința începută la 11 oare a. m. întreruptă prin o pauză a durat până la 7 oare seara.

Acesta este pe scurt raportul despre cursul și desbaterile adunării subreuniunii noastre de aici, raport care poate servi ca barometru în privința stărei învățatoriilor din protopresbiteratul Făgărașului.

Nicolau Aron,
secretariul reuniunii.

Din tractul Seliștei, 21 Inniu 1884*). Dle Redactor! Cetind on. public din depărtare cele înșirate de p. Onisifor Borgia în „Răspunsul” seu publicat în Nr. 70 al „Telegrafului Roman” din a. c. ar putea fi ispitit a crede, că preoțimea din tractul Seliștei nu ar avea altă ocupațiune, de cât să mănec, să bea, să comită fapte imorale și alte lucruri scandaloașe; de oare ce publicațiunea s'a făcut în „organul arhidiecesei noastre,” și este semnată de un preot cu toate titulaturile ce le are.

Noi însă scim cât cumpănesce p. O. Borgia atât în cele intelectuale, cât și în cele morale, fiind că studiile scolastice și culturale și le a făcut la „târla” pe „Bărăganu” și că prin urmare signatura ce — pentru mai mare ponderositate — și-o dă ca „asesor la scaunul protopopesc” înseamnă, cât „vacuul lui Torricelli.”

Așa dar pentru aceia din on. cetitori, cari nu cunosc starea în care ne aflăm, me rog, dle redactor, să binevoesci a da loc în Țiarul ce redigeați, următoarelor reflecșiuni.

Înainte de toate declar de falsă afirmațiunea, că preoțimea tractului Seliște ar fi fost conchemată și menagiată de dl Protopresbiter pentru subscrierea declarațiunii contra parochului O. Borgia; ci ea s'a întrunit în conferență pentru de a delibera asupra cestiunii cu „ajutoriu împărătesc” și numai după terminarea acestui obiect s'a cerut din partea mai multor preoți a fi adusă pe tapet și cestiunea ce atinge faptul de felonie al p. O. Borgia²⁾.

De obiectul acesta însă dl Protopresbiter nici n'a știut nimic până când s'a cerut a se delibera asupra lui³⁾.

Toate acestea s'au întemplat în sala scoalei pe timpul „înainte de ameați” — confere Fapt. Ap. c. 2. v. 15. —⁴⁾.

¹⁾ Dăm loc acestei corespondențe ca să nu ni se impute parțialitate. Regretăm însă că oameni de altmintrea cu minte decad așa de tare, și se încurcă în lucruri, cari numai onoare nu le fac. Red.

²⁾ Preoții nostri instituiți înainte de 1848 nu se pot lăuda cu studii „scolastice” și „culturale.” Aceasta în general. Constatăm însă că ei atât au fost de morali și oameni ai bisericiei, încât nici nu este permisă comparația între simplii preoți vechi, și unii dintre învățații de azi. Ceia în simplitatea lor ne-au conservat biserică, cestiua în înțelepciunea lor ne împing biserică la perire. Red.

³⁾ Va se dică în adunarea preoțească sub presidența domnului protopop Dr. Maier s'a adus pe „tapet faptul de felonie al p. O. Borgia.” E bine să se constate aceasta. Cine scie de ce va fi ea bună la timpul seu, când protopopii și preoții vor face experiența, că la noi în arhidieceasă mai este încă autoritate bisericăscă. Red.

⁴⁾ Sermanul protopop! Să nu scie el despre acest lucru petrecut în Seliște, când dela alții se pretinde să scie cugetele oamenilor de prin Pesta și Viena, și toate acestea din Sibiu. Puțin dar are protopopul DVoastre! Red.

⁵⁾ Local citat sună: „Pentru că nu pre cum se pare voue, acestia sunt beți, că este al treilea ceas din Ți.” Dacă

După terminarea acestora toți cei prezenți au fost invitați ca de obicei la prânz de câtră dnul Protopresbiter, carele, în bunătatea inimei sale, nu odată a ospătat și ingrafi.

Ce privesce epitetele, cu cari se încarcă unii dintre preoți, mi permit a pune p. O. Borgia unele întrebări:

În lungul șir de ani de păstorire duhovnicească nu Te-ai convins, on. părinte, că multe sentințe judecătorești, basate pe motive false, pre prepusuri neîntemeiate sau din ori ce alte considerațiuni personale — de oare ce și judecătorii sânt „oameni” și mănecă sărat —, se aduc spre mahnirea „Themidei” în defavorul celui nevinovat?

Se vatămă oare mai rău morala creștinească atunci, când cineva ar fi pedepsit judecătoreșcu vr'o câți-va flor. pentru că i-ar fi scăpat la timp inoportun o vorbă clasificată de vătămătoare asupra unei persoane culpabile pentru fapte sevășite?... sau doară mai mult atunci, când cine-va sub scutul „sigilului duhovnicesc” s'ar face părtaș din câștiguri dobândite cu nedreptul?...

È trist când cineva ca propovăduitor al moralei vede „gunoaia” în ochii altuia drept „bărnă,” ear bărnă din ochii proprii nu o vede de loc. Căci, întru adevăr, nu ne putem esplica, cum chiar p. O. Borgia, care în casa și familia sa a avut destule Țile de îngrijire pentru imoralitate „criminală” sevășită de câtră cei mai de aproape ai sei, vine și se arată sfântoc, sbiciuind în alții imoralități închipuite în creerii sei!⁵⁾

De alt cum p. Borgia pare a fi responsabil numai pentru subscrierea numelui, nu și pentru cele cuprinse în „Răspuns.”

Slab serviți a făcut scriitoriul, de oare ce în merit nu vorbesce la Declarațiunea preoțimeii tractuale pentru faptul de felonie națională⁶⁾; ci se ocupă de alte lucruri, cari nu au nici în clin, nici în mănecă ceva comun cu obiectul însuși.

Ba în cele din urmă tot p. O. Borgia de câtră pădure: și dânsul se declară a nu mai fi solidar cu cei, cari l'au fost eschis chiar pentru că dânsul a spart solidaritatea⁷⁾.

Această întorsătură ne aduce în minte anecdota cu Țiganul carele, amenințat fiind, că nu va vedea fața lui Dumnezeu, a răspuns: „nici El pe a mea.”

Cu acestea încheiu în speranța, că va fi mic numărul celor ce s'ar bucura cetind și în viitoriu corespondențe de soiul, cum s'au publicat de un timp încoace în „Telegraful Roman” asupra Preoțimeii noastre și că numai dușmanii neamului nostru pot simți plăcere vedând cum noi ne „spălăm rufele” în ochii lunei civilizate⁸⁾. Un preot din tract.

Varietăți.

* (Brutalitate). Dela Arad ni se scrie, că Luni seara (7 Iuliu) s'au spart toate ferestile dela reședința episcopului I. Meșian. Poliția a și pus mâna pe făptuitor i, cari ar fi toți sodali de meseriași neromâni.

Se dă cu socoteala că asta ar fi o reșunare din partea partidei opoșionale pentru ținuta episcopului la alegerea de deputat în Arad.

e vorba ca locul citat să vorbească contra beției, atunci slab argument a-ți aflat, căci experiența ne arată, că și pela 9 oare înainte de ameați după computarea de azi sânt oameni beți. Mulți nici nu s'au treșit pe această vreme de beția din noaptea trecută. Red.

²⁾ Să distingeți bine între lucruri. Fie cine e răspundătoriu pentru faptele sale; ne supără cele rele ale altor, însă răspunzăbilitatea nu cade asupra noastră. Red.

³⁾ Ve prea încordați în ce privesce „felonia națională.” E vorba de programa din Sibiu și cea din Pesta. Dacă cei cu programa din Pesta în ochii DVoastre sânt feloni naționali, atunci tot cu acea logică sânt și „feloni naționali” și nu cu „felone bisericăscă” DVoastră în ochii nostri. Deci mai înjos cu o coardă, căci noi prea bine ne cunoascem unii cu alții. Red.

⁴⁾ Dați bună pace sermaneii solidarității, și nu ve mai bateți joc de ea. Ștergeți ceste 9 luni din urmă ale vieții DVoastre, și veți afla tot sdrênțe de solidaritate. Vedeți-ve de lucru și nu ne mai încurcați și DVoastră. Red.

⁵⁾ Ve șede de tot rău morala din urmă, și ea dovedesce că acuma v'a venit mintea la loc. Da! Și noi susținem că rău a și făcut cu înscenarea de comedii, ca și ceea care a servit de suțet la răspunsul p. O. Borgia. Și rău ai făcut și Dta, că ne faci silă morală duplă. Părerea noastră este, că n'ai câștigat nimica prin publicarea acestor reflecșiuni. Red.

Loterie.

Mercuri în 9 Iulie n. 1884.

Sibiu: 76 28 60 48 75

Bursa de Viena și Pesta.

Din 8 Iuliu n. 1884.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	122.05	121.75
Renta de aur ung. de 4%	91.20	91.20
Galbin	5.76	5.75
Napoleon	9.68	9.68
London (pe polița de trei luni)	121.80	121.75

